

Muistio

15.9.2020

VN/4610/2020

VN/4610/2020-MMM-12

Kokous 2020/06/05 (3/2020) pöytäkirja liitteineen

Aika perjantai 5.6.2020 klo 9.30–12.00

Paikka Etäyhteyksin Skype-linkin kautta

Läsnä Jari Leppä, MMM, pj. (9.50–)
Krista Mikkonen, YM, 1. vpj. (pj. 9.40–9.50, poistui 10.13)
Tuula Packalen, MMM, 3.vpj.
Mika Aalto, Kemianteollisuus ry
Tomi Alakoski, Suomen 4H-liitto
Antti Asikainen, Luonnonvarakeskus
Stefan Borgman, METO – Metsäalan Asiantuntijat ry
Ari Eini, Suomen metsäkeskus
Tarja Haaranen, YM
Paloma Hannonen, SLL
Heljä-Sisko Helmisaari, Helsingin yliopisto
Jyri Inha, VM
Lea Jylhä, MTK r.y.
Erno Järvinen, Suomen Metsäsäätiö
Mervi Karhula, LVM
Eki Karlsson, Suomen Latu ry
Marja Kokkonen, MMM
Jari Kostama, Energiateollisuus ry
Sirpa Kärkkäinen (Kirsi Joensuu 9.30-10.00), Suomen Metsäyhdistys ry
Jari Luukkonen, WWF Suomi
Kai Merivuori, Sahateollisuus ry
Matti Mäkelä, Metsäteollisuus ry
Juha Niemelä, Metsähallitus
Sami Niinimäki, OKM
Matti Peltola, Koneyrittäjät ry
Eeva Primmer, Suomen ympäristökeskus
Tiina Sanila-Aikio, Saamelaiskäräjät
Jukka Sippola, Luonnon-, ympäristö- ja metsätieteilijöiden liitto Loimu ry
Reima Sutinen, TEM
Pauli Takala, Teollisuusliitto
Jari Varjo, Suomen riistakeskus
Leena Paaskoski, Lusto

Satu Rantala, MMM, sihteeri

Asiantuntijat:

Ari-Pekka Auvinen, SYKE
Päivi Gummerus-Rautiainen, YM
Marja Hilska-Aaltonen, MMM

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Maa- ja metsätalousministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 30
00023 Valtioneuvosto

Hallituskatu 3 A
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

kirjaamo@mmm.fi

Janne Impiö, MMM
 Päivi Kari, MMM
 Annukka Kimmo, MMM
 Sanna Kotiharju, Suomen metsäkeskus
 Maarit Loiskekoski, YM
 Katja Matveinen, MMM
 Marjo Mustola, MMM
 Pasi Mäkelä, MMM
 Ville Schildt, MMM

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtajana kokouksen alussa toiminut Krista Mikkonen avasi metsäneuvoston kokouksen klo 9.40. Asialista hyväksyttiin kokouksen työjärjestykseksi.

2. Metsäneuvoston edellisen kokouksen pöytäkirja (liite 1)

Hyväksyttiin edellisen kokouksen pöytäkirja.

3. Ministeri Mikkosen ja ministeri Lepän ajankohtaiskatsaukset

Ministeri Mikkonen aloitti ympäristöministeriön ajankohtaiskatsauksella. Tällä viikolla annettu lisätalousarvioesitys oli todella mittava. Nopeasti taloutta vahvistavien hankkeiden käynnistämiseen suunnattavien toimien lisäksi siinä on monia tukitoimia kärsineille aloille ja esimerkiksi kunnille. Ympäristöministeriön hallinnonalalla merkittäviä metsää koskevia lisäpanostuksia esitettiin puurakentamisen vauhdittamiseen yhteensä 13 miljoonaa euroa, mistä 5 miljoonaa euroa lisäpanostuksia puurakentamisen ohjelmaan ja 8 miljoonaa euroa suoraan puurakentamisen käynnistysavustuksiin ARA-tuotantoon sekä MAL-alueille että niiden ulkopuolelle. Metsien suojeluun esitettiin lisäpanostuksia 20 miljoonaa käytettäväksi siellä, minne METSO-ohjelma ei ulotu. Tällä lisärahoituksella suojelupanoksia voitaisiin suunnata myös pohjoiseen Suomeen. LTA:ssa esitettiin lisäpanostuksia 23 milj. € retkeilyyn ja virkistykseen, josta 13 milj. € kuntien lähivirkistysalueiden rakenteiden ja palveluiden kunnostamiseen. Lisäksi esitettiin 10 milj. euroa Metsähallituksen luontopalveluiden energiaremontteihin ja rakenteiden korjaamiseen.

Komissio julkaisi EU:n biodiversiteettistrategian toukokuun lopulla. Siinä komissio linjasi määrällisiä tavoitteita luonnonsuojeluun. Siinä annettiin 30 %:n suojelutaso, josta 10 % tiukan suojelun alaa, ja huomioitiin myös ekologiset yhteydet ja alueperusteiset muut suojelutoimet. Samoin siinä nostettiin tarve määritellä, kartoittaa, seurata ja suojella tiukasti kaikki EU-maissa jäljellä olevat luonnontilaiset vanhat metsät. Metsien määrää, laatua ja riskinsietokykyä tulisi nostaa. Nostettiin esiin metsityksen tarve. EU:n Metsästrategia laaditaan vuoden 2021 aikana.

Ministeri Mikkonen kertoi metsätalouden pohjavesivaikutuksia selvittävästä VNTEAS-hankkeesta, joka tuo uutta tietoa erityisesti ojien kunnostuksen ja kulutuksen vaikutuksista pohjavesialueilla. Käynnissä olevan mittavan vesiensuojelun tehostamisohjelman tavoitteena on Itämeren ja sisävesien hyvä tila. Ohjelmassa on käynnissä useita metsiin liittyviä hankkeita. Hankkeiden tavoitteena on usein tietyn valuma-alueen vesistön kunnon parantaminen ja vesiensuojelun toimijoiden verkostoitumisen edistäminen. Vesien hallinnan parantamisella vesistökuormitusta on mahdollista vähentää ja parantaa sopeutumista. Myös vesien hallintaa koskeva tutkimus- ja kehittämishanke saadaan tänä vuonna käyntiin.

Ministeri Leppä liittyi ministeri Mikkosen esityksen aikana kokoukseen ja siirtyi klo 9.50 puheenjohtajaksi. Omassa ajankohtaiskatsauksessaan ministeri Leppä esitteli annettua lisätalousarviopakettia, jonka on poikkeuksellinen, sillä uutta velkaa otetaan mittaluokassa 1 000 euroa/suomalainen. Työllä ja investoinneilla kylvetään kasvun siemeniä ja estetään pahoinvointia ja talouden romahdusta. Metsäklusteri on ministerin sanoin ison paikan edessä, jotta nyt pakon edessä otettavat velat saadaan maksetuiksi. Otsikkotasolla summat ovat miljardiluokkaa. Kun lisätalousarviota puretaan, nähdään, että biotalous ja metsä ovat isossa roolissa. LTA on viesti siitä, että

investoinnit ovat tervetulleita ja niitä myös tuetaan. Puurakentaminen, viennin edistäminen, metsien monimuotoisuus ja virkistyskäyttö on myös vahvasti huomioitu.

Ministeri kiitti metsäneuvostoa vielä edellisestä korona-aikaisesta kokouksesta. Metsäalan tarpeista ja mahdollisuuksista on viety viestiä Hetemäen ryhmään ja valtioneuvoston käyttöön. Metsäala pitää osaltaan taloutta nyt pyörimässä. Kausityövoiman riittävyys metsänuudistamistöihin oli pitkään vaakalaudalla. Selviytyminen vaatii isoja ponnistuksia ja paljon yhteistä työtä useamman ministeriön kanssa. Leppä nosti esiin myös muita ajankohtaisasioita, kuten Lapin tulvat. Ministeri totesi, että Metsien Suomi on tärkeä kampanja, joka herättää suomalaisia huomaamaan metsien ja puutuotteiden merkityksen. Metsästrategiaa toteutetaan hallitusohjelman mukaisesti ja ilmastotekoja tehdään. Useita toimeenpanoa tukevia hankkeita on jo käynnistetty. Maankäyttösektorin ilmastohankkeiden kick-off-webinaari järjestetään 11.6.2020. Tuhkalannoituksen kemera-tukea on laajennettu. Metsähallitukselle on tehty uudet omistajapoliittiset linjaukset. Metsitystä koskeva hallituksen esitysluonnos on lausunnoilla. Metsälain ja metsätuholain viime vuonna toteutetun arvioinnin jatkotyöt ovat käynnistyneet. EU-tasolla on paljon metsiä koskevaa asiaa työn alla. Paljon puhututtavaan Green Deal -kokonaisuuteen kuuluvat mm. EU-metsästrategia, EU:n biodiversiteettistrategia, Kestävä rahoitus, LULUCF-asetuksen avaaminen sekä Pelloilta pöytään -strategia. Suomelle on tärkeää, että metsiä koskeva päätöksenteko pysyy kansallisena. Suomessa EU:n biodiversiteettistrategian kannanmuodostusta koordinoi valtioneuvoston kanslia YM:n vastatessa linjausten kokoamisesta. MMM on aktiivisesti mukana, samoin myös muita ministeriöitä. Saksa on ilmoittanut aloittavansa neuvoston päätelmien valmistelun heti pj-kautensa alussa eli heinäkuussa.

4. Kansallisen metsästrategian monimuotoisuutta koskevat hankkeet

- KMS:n monimuotoisuushankkeiden tilannekatsaus (liite 2), Katja Matveinen, MMM
- Monimetsä-hankkeen tilannekatsaus (liite 3), Sanna Kotiharju, Suomen metsäkeskus

Kuultiin esitykset, niistä keskusteltiin ja ne merkittiin tiedoksi. Keskustelun tässä vaiheessa palattiin osin esillä olleisiin ajankohtaisasioihin. Puheenvuoroissa kritisoitiin siiloutunutta päätöksentekoa kriisituissa ja niitä koskevassa muutoksenhaussa. Toivottiin, että tuleva yleinen kustannustuki saadaan Valtiokonttorin kautta jakoon tasapuolisesti. Ministeri myönsi valuviat nopeasti toimeenpanuissa tuissa ja totesi, tarkoitus on ollut, ettei väliinputoajia ole. Kommentteissa toivottiin julkiseen puurakentamiseen selkeää määrällistä tavoitetta ja kannettiin huolta biodiversiteettistrategiasta, jossa metsien talouskäytön ei koettu näkyvän tarvittavalla tavalla. Saamelaiskäräjien edustaja muistutti, että kustannustehokkuudessa pidettäisiin huolta myös maantieteellisyydestä. Samalla edustaja toivoi MMM:n kehittävän saamelaisten kuulemista myös metsäasioiden osalta. Lisäksi edustaja muistutti poronhoidon olevan koronan ja lumitilanteen tuomassa ahdingossa.

Kuultuihin esityksiin liittyen kommentteissa kiitettiin panostuksista luonnon monimuotoisuuden hoitoon, mitä pidettiin hyvin tärkeänä, kun Suomessa on tavoitteena metsien käytön jatkuminen ja jossain määrin myös lisääminen. Keskustelussa kiitettiin myös monimuotoisuushankkeissa tehtävää tärkeää yhteistyötä. Korostettiin, että luonnonhoito saadaan tällaisilla toimilla integroitua metsien talouskäyttöön ja voidaan lisätä metsien sopeutumista ilmastonmuutokseen. Keskusteltiin vaikuttavuudesta ja sen mittaamisesta. Monimuotoisuushankkeissa sekä ilmastotoimissa, vesiensuojelussa, riistametsänhoidossa kuin myös koulutuksessa kustannusvaikuttavuus ja sen mitattavuus on hyvin tärkeää. Kustannustehokkuus ja digitalisaation jatkaminen sai vankkaa kannatusta. Kaikessa toiminnassa tulee pohtia vaikuttavuutta ja vaatia korkeaa panos-tuotossuhdetta sekä tehtävissä että tekemättä jätettävissä töissä. Toimien tarkkaa kohdentamista korostettiin, sillä alueet ja kohteet ovat todella vaihtelevia. Kannustettiin metsien käsittelyissä pienipiirteisyyteen kustannustehokkuudesta tinkimättä. Digitalisaation tehokkaasta hyödyntämisestä voidaan saada merkittävää apua tähän työhön. Metsävaratietoa kehitetään, jotta tämä olisi mahdollista. Lisäksi Sahateollisuus ry kertoi järjestäneensä puunosajilleen metsäympäristöohjelman. Luonnonhoidon koulutusta tarjoava suosittu verkkokurssi avataan myös metsänomistajille kesällä.

5. METSO- ja Helmi-ohjelmien katsaukset

- METSO-ohjelman tilannekatsaus (liite 4), Ville Schildt, MMM
- Helmi-elinympäristöohjelman tilannekatsaus (liite 5), Päivi Gummerus-Rautiainen, YM

Kuultiin esitykset, keskusteltiin niistä ja merkittiin ne tiedoksi. Esittäjät vastasivat kysymyksiin. Etelä-Suomessa tarjontaa suojelualueiksi saisi olla enemmänkin, ympäristötukikohteita on tarjolla runsaasti. Todettiin myös, että tarjolla on runsaasti vähäpuustoisia kohteita, joita hakkuut eivät uhkaa, kuten soita ja vähäpuustoisia kallioita. Sopimukset tehdään nykyään ensisijaisesti kuitenkin puustoista kohteista. Kysyttiin, miten Helmi-ohjelmassa on huomioitu se, että ennallistettavasta suosta tulee pääsääntöisesti hiililähde kymmeniksi, ellei sadoiksi vuosiksi. Katja Matveinen vastasi, että Helmi-ohjelman ennallistamisteema on vielä työn alla. Suojelualueiden osalta on luonnosteltu tavoitteeksi, että ennallistetaan suojelualueiden soita suoluonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi ilmasto- ja vesistövaikutukset huomioiden. Ennallistamistoimissa on tärkeää myös vesien palautus suojelusoille.

Kommenteissa todettiin, että viime ja tänä vuonna metsäalan toimijat ovat aktivoituneet metsien suojelussa. Metsossa metsien monimuotoisuuden turvaaminen on siten viety operatiiviselle tasolle. Todettiin esitysten korostavan, että tarvitaan laajaa ja monipuolista palettia metsien monimuotoisuuden turvaamiseen, ja pidettiin tärkeänä, että toimet perustuvat maanomistajien vapaaehtoisuuteen. Esitettiin huoli rahoituksen ja resurssien tasapuolisesta kohdistumisesta eri toimille ja toimijoille. Esitysten todettiin tuoneen esille sen, että MMM:llä on selkeää puutetta Metson rahoituksesta ja resursseista. Kommentoitiin, että kaikki resurssit eivät saa mennä esimerkiksi pysyvään suojeluun. Rahoitustasapainoa koskeva huoli jaetaan MMM:ssä.

6. Suomen biodiversiteettistrategian ja toimintaohjelman 2012–2020 toteutuksen ja vaikutusten arviointi (BD-arvio) (liite 6), Ari-Pekka Auvinen, SYKE

Kuultiin esitys, keskusteltiin siitä ja merkittiin se tiedoksi. Kommenteissa kiitettiin monia vaikuttavia monimuotoisuustoimenpiteitä, hyvää kehitystä ja sitä, että myös vaikuttavuudesta saadaan tietoa. Keskustelussa todettiin, että Helmi-ohjelman ja biodiversiteettistrategian tulee tavoitteiltaan olla samassa linjassa. Kaivattiin selkeää lainsäädäntöä, jotta tiedetään, mikä taho rahoittaa mitään. Tämän todettiin liittyvän myös muuhun lainsäädäntövalmisteluun, kuten metsälakiin ja parhaillaan uudistettavaan maankäyttö- ja rakennuslakiin sekä luonnonsuojelulakiin sekä Metka- ja Helmi-rahoitusta koskevaan valmisteluun. Rahoituksen tasapainoisuudesta ja rahoituksesta ylipäättäen oltiin huolissaan. Suomen metsäkeskuksen edustaja totesi, että asiakkaalle ja luonnolle ei ole väliä, tuleeko raha MMM:n vai YM:n pussista. Toimijoille talouskysymykset ovat kuitenkin vaikeita.

Kiitettiin, että muutamassa vuodessa on tultu pitkä askel eteenpäin monimuotoisuudessa ja monimuotoisuuden kehityssuuntaa on nyt mahdollista muuttaa. Kannettiin huolta henkilöstöresurssien riittävydestä elyissä ja Metsäkeskuksessa. Toivottiin tasapainoista keskustelua metsäasioissa. Keskustelun päätteeksi puheenjohtaja kysyi listaa onnistumista. Auvinen vastasi, että hanke arvioi 105 toimenpidettä. Hankkeen loppuraportti julkaistaan kesälomien jälkeen, sieltä löytyy lista onnistumisista. Auvisen mukaan Metso-ohjelma lukeutuu onnistumisiin. Yksi selkeä onnistuja on Puutteellisesti tunnettujen ja uhanalaisten metsälajien tutkimusohjelma. (Putte).

7. Muut asiat

Puheenjohtaja muistutti Metsien Suomi -kampanjan siemenkiekoista ja muusta jaossa olevasta kampanjamateriaalista. Tomi Alakoski kertoi 4H:n Taimiteko-kampanjasta, jossa istutettavana on yli 20 kohdetta ja yli 200 nuorta on työllistynyt. Hankkeessa tuodaan vahvasti metsäalaa tutuksi. Moni istutettava kohde on entinen turvetuotantoalue. Alakoski kiitti hankkeen yhteistyökumppaneita. Ministeri totesi nuorten tänä vuonna aktivoituneen hakemaan työtä maa- ja metsätaloudesta.

Matti Mäkelä toi tiedoksi, että Metsäteollisuuden ilmastotiekartta julkaistaan kokonaisuudessaan 17.6.2020.

8. Tiedoksi

Tuotiin tiedoksi metsätalouden koulutuksen kehittämisverkoston perustaminen (liite 7). Leena Paaskoski kertoi Luston koordinoivan metsiin liittyvää humanistista yhteiskuntatieteellistä kulttuuritutkimusta ja rakentavan verkostoa metsäsuhdetutkimuksen tutkimusalaksi. Tähän kokonaisuuteen kohdistuu monitieteistä kiinnostusta. Ihmistieteinen näkökulma tarjoaa lisän myös metsätalouden koulutuksen kehittämiseen. Jukka Sippola piti valitettavana, että järjestöillä, jotka edustavat koulutettavia ammattiryhmiä, on vain välillinen edustus kehittämisverkostossa.

9. Seuraava kokous

Seuraava metsäneuvoston kokous pidetään torstaina 24.9.2020 klo 9-11. Mahdollisuuksien mukaan kokous järjestetään Helsingissä. Välittömästi kokouksen jälkeen metsäneuvosto lähtee retkeilylle, jos kaikki menee hyvin, eikä seuraavaa korona-aaltoa tule. Retkeilyn teemana on jatkuva kasvatusta ja puutuotteita.

10. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja kiitti metsäneuvostoa ja päätti kokouksen 11.48.

Liitteet	Liite 1 Muistio 29.4.2020 Liite 2 KMS ja Monimuotoisuus, Matveinen esitys Liite 3 Monimetsä-hanke, Kotiharju esitys Liite 4a, METSO-katsaus, Schildt Liite 4b, METSO-esitys, Schildt Liite 5 Helmi-ohjelma, Gummerus-Rautiainen esitys Liite 6 BD-arvio, Auvinen, esitys Liite 7 Metsätalouden koulutuksen kehittämisverkoston kokoonpano
Jakelu	Metsäneuvoston jäsenet
Tiedoksi	Metsäneuvoston varajäsenet ja työvaliokunta